

การส่งเสริมเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศสู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเห็นความสำคัญในการพัฒนาเพื่อยกระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เพื่อการพัฒนาเมืองสู่ความน่าอยู่คู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน

โดยตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเป็นองค์กรหลักดำเนินงาน ประสานความร่วมมือ และขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ ด้วยองค์ความรู้ เกณฑ์ชี้วัด ระบบข้อมูลสารสนเทศ และเครือข่ายสนับสนุนการพัฒนาเมือง

คุณภาพสิ่งแวดล้อม คือ คุณภาพชีวิต
ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ด้วยองค์ความรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
โทรศัพท์ / โทรสาร 0 2298 5652 0 2298 5650
E-mail: DEQP_LA21@Live.com <https://www.deqp.go.th>

เมือง... ประชากรโลกกว่าครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในเมือง มาตั้งแต่สืบทอดกันแล้ว คาดว่าประเทศไทยจะมีผู้อยู่ในเมืองมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรของประเทศภายใน พ.ศ. 2565

หากไม่มีการจัดการที่ดีการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนจะช่วยสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัย

>> แต่ละเมืองมีบทบาทแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับที่ตั้ง สภาพพื้นที่ กิจกรรมการผลิตและบริการ ศักยภาพในการพัฒนา รวมถึงทิศทางการพัฒนาที่กำหนดร่วมกัน

เมืองในประเทศไทยมีบทบาทผสมผสาน Mixed function

ขณะที่บางเมืองมีความโดดเด่นตามบริบทของพื้นที่ เช่น เมืองท่องเที่ยว เมืองอุตสาหกรรม เมืองเกษตรปลอดภัย เมืองการค้าชายแดน เมืองศูนย์กลางการคมนาคม หรือเมืองแห่งการศึกษา เป็นต้น จึงต้องมีเกณฑ์ชี้วัดการพัฒนาเมืองที่แตกต่างกัน

การพัฒนาเมืองเป็นวาระสำคัญของประเทศ

>> แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทและแผนปฏิบัติการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ พ.ศ. 2560-2564 กำหนดให้เมืองมีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และได้มาตรฐาน นอกจากนี้ ยังคำนึงถึงความยั่งยืนทางภูมินิเวศ ภูมิสังคม และภูมิวัฒนธรรม

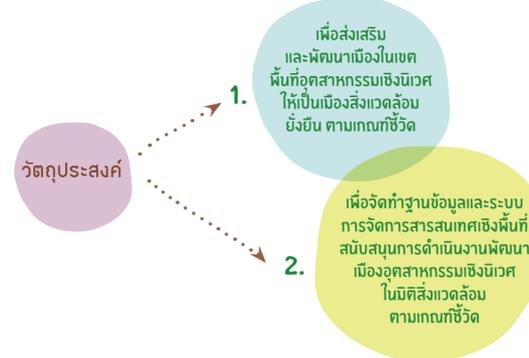
เป้าหมายการพัฒนาเมืองของนานาประเทศ

>> สร้างเมืองและชุมชนน่าอยู่ รองรับการจัดตั้งถิ่นฐานของมนุษย์เป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 11 (Sustainable Development Goals; SDGs) ในจำนวน 17 เป้าหมาย เป้าหมายนี้คำนึงถึงการเข้าถึงที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยและเหมาะสม การพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของชุมชนแออัด นอกจากนี้ ยังเกี่ยวข้องกับการลงทุนเรื่องการขนส่งสาธารณะ การสร้างพื้นที่สาธารณะสีเขียว การปรับปรุงการวางผังเมือง และจัดการในลักษณะมีส่วนร่วม

การส่งเสริมเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศสู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

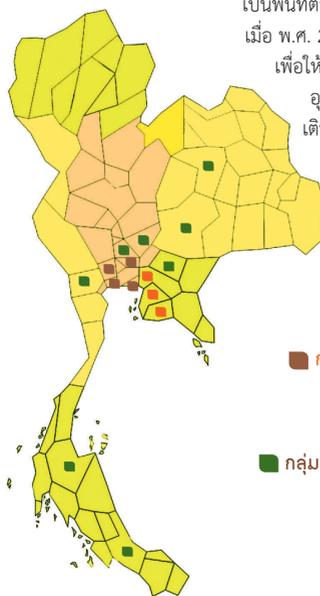
>> กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เห็นความสำคัญในการพัฒนาชุมชนและเมืองที่ยั่งยืน (Sustainable City) เพื่อยกระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เขตเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และพัฒนาเมืองสู่ความน่าอยู่คู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน

ทั้งนี้ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเป็นองค์กรหลักดำเนินงานและประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาพื้นที่ ด้วยองค์ความรู้ เกณฑ์ชี้วัด ระบบข้อมูลสารสนเทศ และเครือข่าย สนับสนุน และขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง

ระยะเวลา ดำเนินการในปีงบประมาณ 2562-2564

พื้นที่เป้าหมาย

เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
เป็นพื้นที่ตามประกาศของกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อ พ.ศ. 2561 จำนวน 18 พื้นที่ ใน 15 จังหวัด เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เหนี่ยวนำเศรษฐกิจชุมชนเติบโตไปด้วยกัน มุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม กายภาพ และการบริหารจัดการในพื้นที่ให้เกิดความสมดุลในทุกมิติ

- กลุ่มจังหวัด EEC ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา
- กลุ่มจังหวัดที่มีอุตสาหกรรมหนาแน่น นครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร
- กลุ่มที่มีศักยภาพการพัฒนาอุตสาหกรรม ขอนแก่น นครราชสีมา ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี สระบุรี สุราษฎร์ธานี สงขลา

กิจกรรมหลัก

การส่งเสริมเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศสู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนแบบมีส่วนร่วม

ประโยชน์ที่จะได้รับ

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีที่เข้าร่วมเครือข่าย
- ✓ มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่เมืองน่าอยู่คู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
  - ✓ มีเครือข่ายช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศสู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
  - ✓ มีเมืองต้นแบบสิ่งแวดล้อมยั่งยืนในพื้นที่เขตเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมพัฒนาเกณฑ์ชี้วัด เป็นเมืองนำร่อง
- ✓ มีชุดข้อมูลที่ครอบคลุมเกณฑ์ชี้วัดต่างๆ และสามารถประเมินตนเองและทราบระดับพัฒนาเมือง
  - ✓ เสริมสร้างการทำงานระหว่างฝ่ายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก อปท. องค์กร ท้องถิ่น อปท. แกนนำชุมชน และภาคี ได้รับการพัฒนาศักยภาพที่เหมาะสมช่วยหนุนเสริมการพัฒนาในระดับ สู่เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

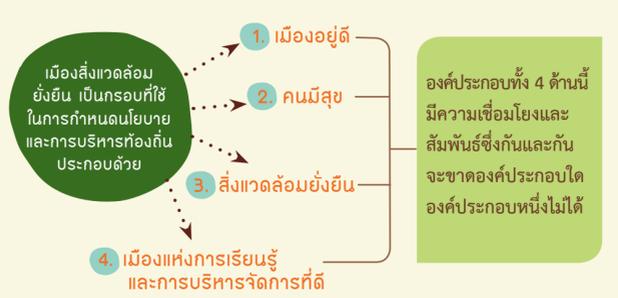

เมืองน่าอยู่คู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

เมืองที่มีการพัฒนาอย่างเชื่อมโยงของพื้นที่อุตสาหกรรมกับกลุ่มโรงงาน กิจกรรมในท้องถิ่น และชุมชนโดยรอบ ที่มีความสมดุลของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และสะท้อนความน่าอยู่ในทุกๆ ด้าน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีบทบาทส่งเสริมและประเมิน **เทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน** มาตั้งแต่ พ.ศ. 2547 ภายใต้ความร่วมมือกับสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย โดยประสานแนวคิดในการพัฒนาเมืองที่ครอบคลุมทุกมิติ ต่อมาพัฒนาเป็น **เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน** ให้สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งให้ความสำคัญต่อการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กรณีการจัดทำผังเมือง ส่งผลต่อการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม การจัดการจราจร ลมมลพิษ ประหยัดพลังงาน การรักษาพื้นที่สีเขียว พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่อุตสาหกรรม รักษาพื้นที่สีเขียว ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน

การจัดการขยะมูลฝอย ช่วยลดการใช้ทรัพยากร ลดปัญหาการระบายน้ำ เพิ่มการใช้ประโยชน์จากขยะ ลดภาระในการจัดการขยะขององค์กรปกครองท้องถิ่น ส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น

ศูนย์เรียนรู้และพื้นที่เพื่อนันทนาการ

จัดไว้สำหรับเยาวชนและผู้สนใจทั่วไป โดยแสดงให้เห็นถึงวิถีการอนุรักษ์พลังงาน การจัดการขยะและของเสียอุตสาหกรรม การจัดการขยะชุมชน การรักษาพื้นที่สีเขียวเพื่อสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งมีพื้นที่ว่างสำหรับออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ

แก้มลิงพื้นที่รับน้ำ

เพื่อช่วยลดผลกระทบจากอุทกภัย พื้นที่แห่งนี้ถูกใช้ประโยชน์อย่างผสมผสาน ทั้งเป็นพื้นที่โล่งสำหรับกีฬา กลางแจ้ง การพบปะสังสรรค์ การจัดให้มีแหล่งน้ำสำรองสำหรับใช้ในข่วงฤดูแล้ง และที่สำคัญยังเป็นพื้นที่รับน้ำในช่วงฤดูฝน ซึ่งอาจมีปริมาณฝนมากเกินปกติ ลดผลกระทบจากน้ำหลากและน้ำท่วมขังได้

ย่านที่อยู่อาศัยแห่งใหม่

พัฒนาขึ้นเพื่อรองรับการลงทุน การค้าและบริการต่างๆ นำระบบดิจิทัลเทคโนโลยีประหยัดพลังงาน และการใช้พลังงานหมุนเวียนมาใช้ มีศูนย์การค้าขนาดย่อม หน่วยบริการดูแลเด็กเล็กและผู้สูงอายุ พื้นที่สีเขียวและพื้นที่นันทนาการที่เพียงพอต่อการมีชีวิตที่ดี

ย่านการค้าและบริการ

แหล่งรวมของร้านค้า การจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยครบครัน รวมถึงที่พักโรงแรม ธุรกิจบริการทางการเงิน การบริการด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ การสื่อสาร และการลงทุน

โครงสร้างพื้นฐานครอบคลุมและเชื่อมต่อทุกกลุ่ม

นำข้อมูลด้านประชากรและทิศทางการพัฒนาเมืองมาใช้ ในการวางผังโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับผังเมือง คำนึงถึงการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมพร้อมกับความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนผู้อยู่อาศัยทั้งเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ และผู้เปราะบางต่อภัยพิบัติ และการลงทุนในอนาคต

เครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม

โดยคณะทำงาน หรือจิตอาสาที่ผ่านการอบรม และทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคีความร่วมมือ ช่วยกันเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ อากาศ และ สิ่งแวดล้อมอื่นๆ แสดงผลผ่าน แอปพลิเคชันที่สามารถดาวน์โหลดผ่านมือถือ โดยแปรผลเป็นแผนภาพที่เข้าใจง่าย

การใช้ประโยชน์ที่ดินที่สอดคล้องกับผังเมือง

ผังเมืองได้รับการจัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ พร้อมจัดทำมาตรการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินรองรับการปรับตัวต่อภัยธรรมชาติ โดยผ่านการยอมรับของภาคส่วนต่างๆ นอกจากนี้ มีข้อกำหนดควบคุมความหนาแน่นเพื่อลดความแออัดในพื้นที่

พื้นที่สร้างสรรค์กิจกรรมทางสังคม

พื้นที่สาธารณะซึ่งได้รับการสร้างสรรค์ให้เป็นพื้นที่แสดงศิลปะ ลานวัฒนธรรม ถนนคนเดิน กิจกรรมนันทนาการ และใช้ในการจัดกิจกรรมในโอกาสต่างๆ

พื้นที่สีเขียวปลอดภัยของเมือง

แหล่งรวมพืชพรรณไม้ท้องถิ่นและต้นไม้ใหญ่ดั้งเดิม ที่ได้ทำการสำรวจและขึ้นทะเบียนไว้ และยังมีพรรณไม้อีกหลากหลายชนิด ที่ทำการปลูกเสริมในภายหลัง เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์และนกนานาชนิด เป็นแหล่งดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ ช่วยฟอกอากาศ สร้างความร่มรื่น และช่วยลดอุณหภูมิของเมือง

ศูนย์บริการสาธารณสุข

โรงพยาบาล แหล่งความรู้และให้คำแนะนำด้านการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีทางร่างกาย จิตใจ และความเป็นอยู่ การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม คัดกรองบำบัด และรักษาโรค

ย่านชุมชนดั้งเดิม ย่านเมืองเก่า

มีการวางผังชุมชนเพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างเป็นสัดส่วน โดยคำนึงถึง ทั้งที่อยู่อาศัย ศาสนสถาน โรงเรียน ศาลาประชาชน ระบบบริการสาธารณสุข และพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น

พื้นที่อุตสาหกรรม

ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลห่างจากย่านที่พักอาศัย เพื่อความสะดวกในการขนส่งและป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อชุมชน มีระบบบำบัดน้ำเสีย และการติดตั้งเครื่องบำบัดอากาศ เพื่อให้ได้มาตรฐานก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม พร้อมระบบการป้องกันอุบัติเหตุที่ได้มาตรฐานและมีการซักซ้อมแผนกันอย่างสม่ำเสมอ

ป่าชายเลนที่สมบูรณ์

ได้รับการดูแลรักษาไว้ เพื่อเป็นแหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อน เป็นเกราะในการกักบังคลื่นลมจากทะเล และเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญสำหรับชุมชนท้องถิ่น ที่พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติในการดำรงชีวิต

พื้นที่เกษตรเมือง และแหล่งอาหารปลอดภัย

เน้นการเพาะปลูกพืชอาหาร โดยลดการใช้สารเคมี สำหรับการบริโภคและจำหน่ายในท้องถิ่น สร้างความปลอดภัยและความมั่นคงทางอาหาร ลดการพึ่งพิงทรัพยากรจากภายนอก

พื้นที่แนวกันชน

ระหว่างเขตอุตสาหกรรมกับย่านที่อยู่อาศัย ย่านการค้า การบริการ มีการปลูกต้นไม้และพื้นที่ว่างสีเขียว ป้องกันเสียงรบกวน ลดภาวะมลพิษทางสายตา ช่วยลดความแข็งแกร่งของอาคารโรงงานอุตสาหกรรม และเพิ่มความน่าอยู่อยู่อาศัย

ศูนย์ข้อมูลและประสานงานการพัฒนาเมือง

อันเป็นสำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นตัวอย่างที่ดีของสำนักงานสีเขียวที่คำนึงถึงการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เอื้อต่อการให้บริการอย่างครบวงจร บริการระบบข่าวสารที่ทันสมัยรอบด้าน การรับเรื่องร้องเรียนและประสานงานเพื่อแก้ไข ตลอดจนประสานกับหน่วยงานต่างๆ จัดอบรมพัฒนาทักษะฝีมือที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

พื้นที่เข้มงวดคุณภาพสิ่งแวดล้อม

เฝ้าระวังคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศ 24 ชั่วโมง มีการรายงานผลผ่านจอแสดงผลที่ติดตั้งตามจุดต่างๆ และแอปพลิเคชันที่สามารถดาวน์โหลดผ่านมือถือ แปรผลเป็นแผนภาพที่เข้าใจง่าย ระบุระดับคุณภาพแวดล้อมเทียบกับค่ามาตรฐาน